

Gabija Vasiliauskaitė

Tapytojas Kęstutis Preidžius: lietuviška dvasia vaizdo tikslume

Tapytojas į Tautodailininkų sąjungą įstojo 1990 m. Lietuvoje skambant tautiniam atgimimui. Patekęs į tautodailininkų būrį išsiskyrė darbštumu ir aktyviu dalyvavimu kultūriniame gyvenime. Bendražygių pastebėta, kad Kęstutis nuoseklus, reiklus sau ir aplinkiniams, patikimas. Kolegos jį išrinko Biržų krašto tautodailininkų vadu, o vėliau atstovu į Lietuvos tautodailininkų sąjungos Panevėžio bendrijos (Aukštaitijos regiono) tarybą. Kitus kviesdamas dalyvauti parodose ar kituose renginiuose pats nelieka šešėlyje. Kuria naujus darbus, stengiasi nepabosti žiūrovui, keisti (gal tobulinti) kūrinio formą. Autoriaus gyvenimiškas nuostatas būtina įvardinti, nes jos padeda suprasti tapytoją, kūrybos pagrindus. Nors pilka kasdienybė nelepina, Kęstutis optimistas, tikintis būties prasmingumu. Jo paveikslai visada turi „šviesos“. Meistras yra geras piešėjas, tur būt todėl neardo tikrovės, kūryboje ištikimas realistas. Vaizduojamų daiktų forma, jos tikslumas yra ypatingai svarbi. Modeliavimas jautrus, dominuoja pustoniai, kurie sudaro pveikslų pagrindą. Dažnai naudojamas kontūras siluetų tikslumui perteikti, bet jis netampa vienodu „siūlu“. Atsiranda spalvinių dėmių ribose, kai reikia tvarkyti erdvinę paveikslo struktūrą ir nepastebimai išnyksta. Kartais kontūras tampa aiškia linija kaip piešinio priemonė realistiniam išbaigtumui. Kęstučio Preidžiaus tapybinėje stilistikoje kontūras ir linija nėra vieniši, naudojama ir daugiau toninio piešimo priemonių. Tapytojų kalba šnekant, autorius mėgsta „tiksliai suskaičiuoti medžių šakas, žolių stebus, varpų grūdus, vandens bangeles...“. Naudodamas neryškų, pastelinį koloritą tautodailininkas tarp toninių ir spalvinių paveikslo elementų randa vykusią pusiausvirą. Spalva ar tonas yra tapybos kūrinio esmė? Įvairiausiais būdais sprendžiama problema nuo renesanso, o gal ir ankstesnių laikų. Kęstutis Preidžius priklauso tai kūrėjų grupei, kuri, eidama kompromisų keliu, skiria vienodos reikšmės vaidmenį formai ir spalvai. Tautodailininko jautrumas pasireiškia valdant šviesotamsos ir spalvinius pustonius. Būtent šios pusiausvyros pasekoje sukuriamas tolygus paveikslo erdvės

matymas, ji visa turi savo šviesos dalį. Šviesos virpėjimas daiktų formose padaromas potėpio pagalba. Tautodailininkai V. Ščeponas, J. Kutka, I. Daujotaitė-Janulienė, B. Kuckaitė, A. Žmuidzinavičius daugiau reikšmės suteikiantys spalvos sandarai paviršius modeliuoja aiškesnių spalvinių potėpių srautais. Jų paveikslai įgauna dinamikos, impulsyvumo. K. Preidžiaus kūrybi-

dinamiką žiūrovas suvokia pažindamas simbolius, skaitydamas sumanymo priežastingumą. Taip atsiranda realistinio paveikslų temos vystymas. Abstraktūs paveikslai šios kūrinio dalies neturi, ji menama. autorius tai supranta, todėl jo natūrmortų, peizažų temos rimtai kūrybiškai surežisuotos. Statiškas, tvirtas komponavimas žiūrovą nuteikia rimčiai, susikaupimui. Tokie paveikslų kūrimo principai dera su mintimis apie lietuvių tautinę savimonę, nacionalinės kultūros grožį. Autorius natūrmortuose naudoja daiktus lyg iš lietuvių liaudies dainų: ruginė duona (dažnai suraikyta kad jaustųsi kvapas), lininis austas rankšluostis, ašotis pieno, o gal medaus, pažerta druska, krapų skėčiai... K. Preidžiaus natūrmorto konkursui pateikta kolekcija sudaryta nuosekliai tęsiant jau suformuotą menininko įvaizdį. Kituose respublikiniuose renginiuose esame matę drąsesnius eksperimentus, bandymus. Respublikiniame 2013 m. natūrmorto konkurse Alantos dvare (Molėtų r.) eksponuoti paveikslai nekelia nuomonės svyravimų ar abejonių autoriaus pasiektu kūrybinės raiškos lygiu, todėl lietuvių tautodailės istorijoje pirmosios konkursinės parodos laureatu tarp tapytojų realistų buvo išrinktas Kęstutis Preidžius. Natūrmorto konkursinėje parodoje kiekvienas žiūrovas galėjo vertinti ir palyginti kitų autorių pasiekimus. Kas ilgiau seka ir domisi šiuolaikinės tautodailės tapybos raida, turėtų įvertinti ir tai, kiek tautodailininkas rimtas ir pastovus savo apsisprendimuose.

Lietuvių tautodailės raidai Kęstučio Preidžiaus kūryba postmodernizmo kontekste ypatingai reikšminga savo tautiškumu, nuoširdumu ir atvirumu, vidine kultūra ir taktu, pagarba žiūrovui, aukštu meniniu lygiu. Darbštumas ir sąžiningas požiūris į savo amato pagrindus, kūrybinio darbo kokybę meistrą rikiuoja į pavyzdinių menininkų gretas.